

Handledarversion

Sayed, 27 år med hosta, dyspné och pip i bröstet

Termin: T7

Tema: RC

Ansvarig: Josefin Sundh

Lärandemål: Symptomatologi (S4): Identifiera och utreda typiska symtom vid lungsjukdom (S4).
Vanliga sjukdomstillstånd (S4): Obstruktiva lungsjukdomar. Vanliga och viktiga metoder inom klinisk fysiologi (S4): Lungfunktionstester. Läkemedelsgrupper vid sjukdomar/tillstånd inom respektive tema (S4): Obstruktiva sjukdomar.

Symtom och tillstånd som fallet berör och som bör diskuteras: Utredning, differentialdiagnostik och behandling av hosta, dyspné och misstänkt obstruktivitet.

Ingress

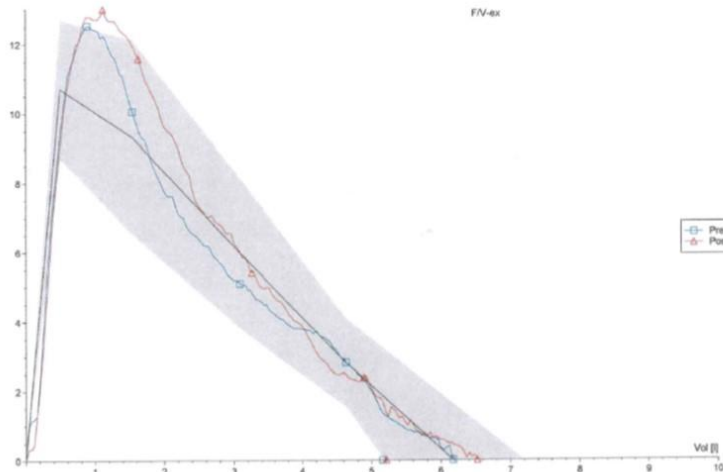
Sayed 27 år inkommer på remiss pga återkommande hosta, dyspné och pip i bröstet, med frågeställning astma.

Del 1

Patienten Sayed, 27 år, är tidigare frisk, har aldrig rökt, och har ingen fast medicinering. Han brukar varje vår besväras av kliande ögon och nysningar. I vintras fick han en förkylning som ganska snabbt gick över, men har sedan dess återkommande torrhosta. När det är kallt ute och han springer till bussen tilltar hostan och han kan även få pip i bröstet och känsla av att det tar emot i bröstet. Han anger på förfrågan att hostan är värst på morgonen, att den inte blir värre i planläge, men att den förvärras om någon i omgivningen röker eller har stark parfym. Han arbetar som säljare i en elbutik och har inga husdjur.

Inremitterande har beställt en lungröntgen som är normal samt har gjort dynamisk spirometri som bifogas.

	Normalvärde	Före	% Norm	Efter	% Norm	Diff	%Revers
Besöksdatum	21-11-11	21-11-11		21-11-11			
Mätningstid		10:56		11:25			
Substans		Bricanyl...					
Dos		2 Puff					
Spirometri							
FVC	l	6.18	6.17	100	6.52	106	0.34
FEV1	l	4.95	5.16	104	5.21	105	0.05
FEV1/VC MAX	%	79	84	105	80	101	-4

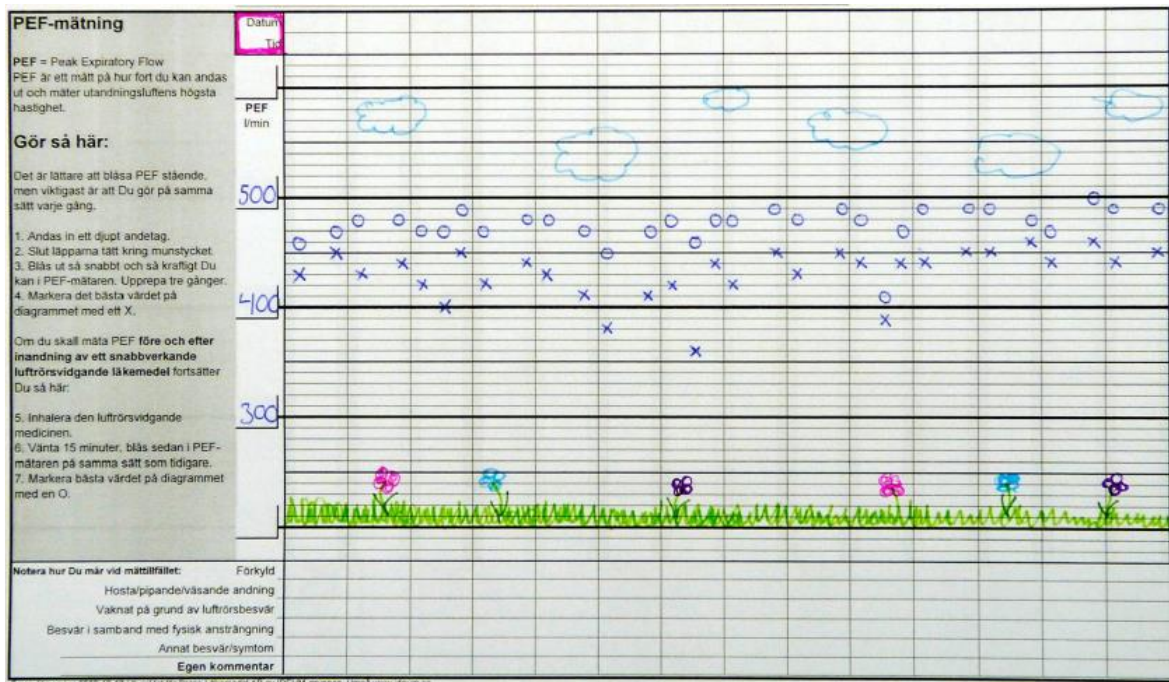
Att diskutera:

Kan remissfrågeställningen astma besvaras utifrån spirometrin eller behöver ytterligare undersökningar göras?

Spirometrin är normal utan signifikant reversibilitet, vilket är det vanligaste fyndet hos patienter med astma i lugnt skede. Om signifikant reversibilitet med normalisering av FVC och FEV1 efter reversibilitetstest hade förelegat hade man kunnat sätta astmadiagnos. I detta fall kan astma inte säkerställas men inte heller uteslutas. Vid typiska astmasymtom ges i primärvården ofta ex juvantibus behandling, men det är isåfall viktigt med uppföljning och utvärdering av subjektiv effekt. Om man vill driva utredningen vidare för att påvisa underliggande obstruktivitet görs lämpligen i första hand PEF-kurva för att se om variabilitet tydande på astma kan påvisas.

Del 2

Sayed genomgår PEF-kurva enligt nedan, med instruktion att mäta före (x) och efter (o) inhalation av Bricanyl.

Att diskutera:

Vad tyder PEF-kurvan på?

Behöver ytterligare undersökningar göras?

Tydlig variabilitet med högre värden efter inhalation av beta-2-agonist. Vid 15-20% variabilitet mätt som (högsta minus lägsta värdet)/medelvärdet för ett dygn är sannolikheten för astmadiagnos hög, men det viktiga är att titta om det finns sågtandsmönster. Vid normal PEF-kurva och kvarvarande misstanke om astma kan provokationstest såsom tex metacholintest göras, vilket dock inte behövs i detta fall.

Allergitredning kan också vara av värde.

Del 3

Sayed får diagnosen astma bronkiale och bör rekommenderas läkemedelsbehandling.

Att diskutera:

Vilken behandling ska man i så fall sätta in?

De underliggande patofysiologiska mekanismerna vid astma är inflammation och bronkkonstriktion, och man bör därför enligt den moderna astmabehandlingstrappan alltid behandla båda komponenterna även vid terapi som bara ges vid behov, lämpligen i form av kombinationspreparat ICS /formoterol (se figur i handledarkommentar från Läkemedelsverket 2023)

Hur följer man upp effekten?

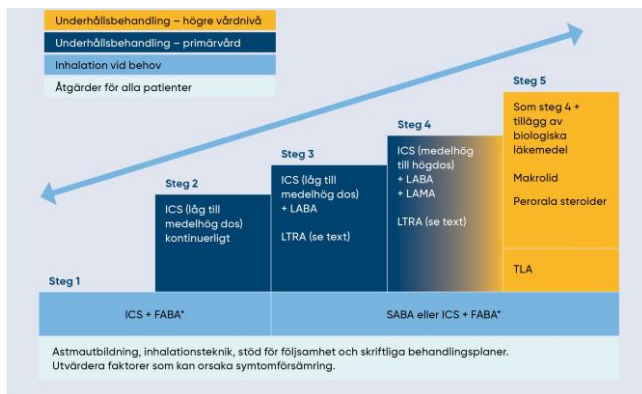
Viktigast är astma kontroll test (AKT eller ACT), se figur nedan, där totalsumma ≥ 20 visar bra astmakontroll. Fempart med eosinofiler i blod, FENO och spirometri är också av värde, speciellt vid tidigare patologiska värden.

Vilka differentialdiagnoser till hosta finns, och vad i aktuell anamnes/utredning talade för/emot andra diagnoser än astma?

Viktiga orsaker till hosta utöver astma med bronkiell hyperreaktivitet är sensorisk hyperreaktivitet (ofta sämre vid starka dofter), refluxhosta (ofta sämre i planläge), upper airway cough syndrome (bakdropp), läkemedelsbiverkan (tex ACE-hämmare), psykogen hosta (ofta mer harkling), samt infektioner, interstitiell lungsjukdom och tumörsjukdom (radiologiska fynd).

Kommentar till handledare:

Fallet syftar i första hand till att illustrera utredning och behandling av misstänkt astma. Om tid finns kan även differentialdiagnostik vid host och normal spirometri diskuteras.

Astmakontroll Test (ACT™)

Ta reda på din astmapoäng

Steg 1: Ringa in din poäng för varje fråga och skriv in siffran i rutan till höger. Summa så enkelt som möjligt. Detta kommer att hjälpa dig och din läkare att diskutera din astma.

Under de senaste fyra veckorna, hur ofta har du blivit tvungen att väcka dig upp på natten på grund av astma?

Fråga 1: 1: Aldrig 2: 1-2 gånger 3: 3-4 gånger 4: 5-6 gånger 5: 7 eller fler gånger

Under de senaste fyra veckorna, hur ofta har du varit avbruten av astma?

Fråga 2: 1: Aldrig 2: 1-2 gånger 3: 3-4 gånger 4: 5-6 gånger 5: 7 eller fler gånger

Under de senaste fyra veckorna, hur ofta har du varit avbruten av astma (ibland andning, host, andningsbesvär, bröstsmärta eller vätska i bröstet) som har påverkat ditt liv (arbete, skola, sport, hobbyer)?

Fråga 3: 1: Aldrig 2: 1-2 gånger 3: 3-4 gånger 4: 5-6 gånger 5: 7 eller fler gånger

Under de senaste fyra veckorna, hur ofta har du varit avbruten av astma (ibland andning, host, andningsbesvär, bröstsmärta eller vätska i bröstet) som har påverkat ditt liv (arbete, skola, sport, hobbyer, resor)?

Fråga 4: 1: Aldrig 2: 1-2 gånger 3: 3-4 gånger 4: 5-6 gånger 5: 7 eller fler gånger

Har du varit avbruten av astma under de senaste fyra veckorna?

Fråga 5: 1: Aldrig 2: 1-2 gånger 3: 3-4 gånger 4: 5-6 gånger 5: 7 eller fler gånger

Ta reda på din astmapoäng

Steg 2: Lägg upp dina poäng för att få din totala poäng.
 Steg 3: Vänd för att se vad din poäng innebär.

TOTAL